

Principii NT de formare teologica si spirituală în familie

OCTAVIAN BABAN

Prezentare generală

În anul 2 al programului de MA in Teologie Aplicată se studiază mai multe subiecte focalizate pe pastorația tinerilor și a familiilor. Printre ele se pot enumera cursul de Pedagogie parentală (S. Bâlc, an2, sem.1) și Familia în teologia creștină (T. Rusu, an2, sem.1) și Lucrarea cu familiile din Biserică (T. Rusu, an1, sem.1).

Caracterul specific și conținutul cursului de Formare spirituală și teologică în familii se referă la felul în care soții – și părinții – se pot influența unii pe alții, pe copii mai ales, dar și reciproc în dezvoltarea spirituală și teologică. Include chiar și noțiuni de evanghelizare, acolo unde este cazul – iar în cazul copiilor, într-adevăr, aceasta este un aspect central al formării. Cursul va căuta să identifice cu precădere principii din NT în această privință, dar nu va trece cu vederea și menționarea principiilor biblice din VT.

Curs 1. Elemente introductive de antropologie, definirea familiei și educație creștină

Pentru a ajunge să definim și să discutăm principii de formare spirituală în familie avem nevoie să privim la câteva noțiuni de antropologie și sociologie. De asemenea, la unele noțiuni de psihologie (adică la suma de constatări și principii despre comportamentul uman pe care le-au descoperit și formulat psihologii, dar cu o precizare: psihologia creștinului nu se bazează doar pe constatări și observații clinice, medicale, și nici nu le absolutizează în vreun fel, ci se bazează pe descoperirea Scripturii cu privire la Dumnezeu, om, societate și univers.)

1.A Noțiuni de antropologie

Definire antropologie:

1. Studiul științific al originii, comportamentului și dezvoltării fizice, sociale și culturale a oamenilor. 2.
2. Acea parte a teologiei creștine care se ocupă de geneza, natura și viitorul ființei umane, în special prin contrast cu natura lui Dumnezeu.
3. Știința care studiază structura și funcțiile corpului uman.

(sursa: The American Heritage® Dictionary of the English Language, ed. a 5-a)

Omul și identitatea sa, identitatea umană și relațiile

Omul nu își găsește identitatea doar în sine, cunoscându-se pe sine, ci se cunoaște și se afirmă prin interacțiune cu alții, prin relații.

S-ar putea spune că identitatea umană are șase temelii sau resurse majore pentru realizarea sa:

1. Existența umană proprie (cunoașterea de sine, fizică, biologică, psihică, spirituală).
2. Relația cu Dumnezeu, creatorul și mântuitorul omului.
3. Relația cu familia apropiată.
4. Relația cu comunitatea restrânsă (familie lărgită, sat, biserică).
5. Relația cu societatea (nivel național – internațional).
6. Relația cu lumea înconjurătoare (cunoașterea mediului).

Se poate vorbi despre o antropologie evoluționistă și o antropologie creaționistă, biblică.

1. Antropologia evolutionistă

Ele reprezintă de fapt, două cazuri particulare ale unei abordări mai generale, conform cărei istoria religiilor poate fi urmărită din două perspective majore:

...

Problematica dinamicii religiilor: un proces de la simplu la complex, sau cicluri istorice?

Când se studiază istoria religiilor se presupune, de cele mai multe ori, ca religiile s-au dezvoltat de la simplu la complex, de la o gândire de tip politeist (neabstractizată), la o gândire de tip monoteist, cu grad înalt de abstractizare.

Istoria religiilor, ca enciclopedie, ca sumă a cunoștințelor despre apariția și dezvoltarea fenomenului religios, pune un accent deosebit pe *etnologie*, *etnografie* (studiul civilizațiilor omenești, a culturii) și pe *antropologie* (ce e omul și cum se dezvoltă el). Aceasta din cauză că religia și dezvoltarea ei se împletește cu cultura unei societăți, într-o

anumită zonă, pentru un anumit grup de popoare (este contextualizată cultural, etnic și geografic, foarte adesea).

M. Eliade în „*Istoria credintelor religioase*”, vorbește despre evoluția oamenilor și despre religia lor, despre primii oameni *compleți*, așa cum îi privește el. Eliade aduce în discuție problema hominizării omului, a evoluției din formele de *primate*, inferioare omului, la stadiul de *homo sapiens*. El îi numește *paleantropi* pe primii oameni compleți spiritual și biologic. Din punct de vedere științific, azi există o perspectivă diferită, evoluționismul fiind supus unei critici foarte puternice. Recunoașterea dimensiunilor diversității de cultură umană, precum și a unității biologice a omenirii (unitatea de genom), conduce la o concepție de tip mozaic despre culturi, religii și civilizații, nu neapărat la o concepție de tip evoluționist.

S-ar mai putea vorbi, atunci, despre o dezvoltare sau o evoluție în timp a religiilor? Era religia oamenilor primitivi o religie simplă, sau complexă ?

Privind înapoi, în istorie, vedem ca acești oameni primitivi aveau un cult simplu, dar care includea un cult al morții, ritualuri, elemente care indică existența concepției despre viața după moarte. Apoi, unde există ritual, există și o gândire simbolică.

Pesterile și desenele din Franța (desenele rupestre) dovedesc cultura primitivă, dar, în același timp, ele arată o capacitate extraordinară a oamenilor din acele vremuri (ex. din vegetale faceau culori extrem de durabile în timp, desenele arată talent și eleganță artistică, viață culturală, umor, obiceiuri religioase: preoți sau vrajitori stând la sfat, scene de vânătoare, imagini în care apar oameni în prezența dinosaurilor (probleme de coexistență, nu de succesiune a celor două specii)). Primitivismul tehnologic și religios este, în felul acesta, supus unei relativități observabile.

Se poate observa, apoi, un număr de corespondențe între gândirea religioasă din diverse zone și civilizații, unele din ele surprinzătoare, având în vedere lipsa de comunicare între aceste zone, altele explicabile în baza relațiilor existente între comunități (concepții egiptene transferate la greco-romani, legătura dintre hinduism și budism, dintre creștinism și islamism).

Este dificil de aflat cum s-au conditionat unele pe altele religiile (interacția culturală a putut să beneficieze de factori diverși cum ar fi legăturile economice, explorări geografice, cuceriri militare, dominații politice, etc.). Totuși, ideea de bază este că varietatea de forme religioase poate avea și alte explicații decât un proces de avansare treptată a conștiinței, un fel de evoluționism al religiilor.

2. Antropologie biblică

...

Din acest punct de vedere se poate pune o întrebare pertinentă: ce sugerează Biblia cu privire la istoria religiilor? Relatările biblice favorizează o istorie a religiilor cu două mari componente: o mișcare liniară în timp și o pendulare între cicluri istorice asemănătoare până la un punct (progres și revenire în formă de „u”). Conform Bibliei, succesiunea religiilor ar cunoaște următoarele etape:

1. Un timp al pre-religiei, cand nu exista o religie organizată

Adam, Eva, Cain, Abel nu au viața religioasă, ca atare, o religie. Ei pot comunica cu Dumnezeu, dar nu a apărut nici un intermediar ; nici Adam nu e preot. Întâlnirile cu Dumnezeu din Eden pot fi interpretate ca echivalent al rugăciunii ?

Primul act religios este jertfa. Cain și Abel încep să gândească un act religios, jertfa, însă despre Adam și Eva nu se spune asta. Crima lui Cain duce la un nou pas în comunicarea cu Dumnezeu : exilul și proto-legământul. În această perioadă apare scrisul (Gen. 4:15). Dumnezeu îi dă un semn lui Cain, așa încât el să nu fie omorât. Nu avem alte semne de viață religioasă, creștine salbatică, paganismul, moartea nefiind cunoscută decât în urma crimelor lui Abel și Lameh. După păcat, apar deci noi elemente ale religiei, dar nu fac parte dintr-un sistem organizat de închinare.

Apare Set (Inlocuit). Atunci oamenii au început să cheme Numele Domnului Gen 4. 26, pe vremea lui Enos. Acesta este primul semn al religiei, iar la sate apare o linie a credincioșilor. Orașele par să se dezvolte pe altă linie. Se dezvoltă muzica (Iubal), se confecționează arme, se dezvoltă cultura, aceasta fiind un substitut de viață spirituală, deoarece nu exista credința.

Trebuie precizat faptul că primilor oameni nu le erau cunoscute îmbătrânirea și moartea, conform Bibliei, pentru o perioadă de aproximativ câteva sute de ani.

Pe linia lui Set sunt oameni credincioși : Enoh (5. 12), care a dus o viață de ascultare și de comunicare cu Dumnezeu: este aceasta o formă de religie ?

El nu a fost văzut murind; Dumnezeu le da o idee despre înviere (atunci începuseră să vadă că oamenii îmbătrânesc și mor).

Potopul vine la cca 2000, sau poate 3000 de ani de la facerea lumii. Cain a fost omorât la potop. Noi ne tragem din Noe, cu bune , dar și cu rele.

Dumnezeu a aratat ca e posibil un alt final, nu moartea (Enoh). A dat, apoi, un semn despre sfarsitul omenirii de atunci – harul avea să se sfârșească odată cu sfârșitul vieții lui Metusala. .

Metusala= Judecata, calamitate; moare in anul potopului

Noe = Mangaiere, Salvare, Speranta (pentru omenire)

Dumnezeu le da revelatia oamenilor din linia de oameni credinciosi.

Viata religioasa inainte de potop:

- exista jertfa
- existau oameni care au inceput sa cheme Numele Domnului in mod organizat
- Dumnezeu dadea revelatii in chip profetic

2. Noe și legămintele omenirii

Abia Noe, la iesirea din corabie, se apropie de ceea ce se poate numi o religie: el face un altar (Gen. 8:20), aduce ardere de tot (animale curate si necurate), înca nu aparuse Legea lui Moise care stabilea care animale erau curate si care nu. El oferă concepte clare de viață religioasă, de raportare la Dumnezeu.

Dumnezeu introduce elementele religioase dupa ce a adus jertfa in Gen. 9.

Legamantul **noahic** (curcubeul) este premergator celui **mozaic** (Dumnezeu face cu poporul evreu la muntele Sinai un legamant cu deschidere mare spre Neamuri, dar in timp, nu atunci).

Dumnezeu da principii premergatoare legii mozaice :

autoritatea omului asupra animalelor

regim alimentar

reguli de igiena (aduc aminte de Levitic)

reguli morale (Dumnezeu contabilizeaza vietile :cine ucide, nu va fi pedepsit-pune capat scutirii de moarte data lui Cain) ;

paradox : Dumnezeu restrange violenta sau nu ?

Inceputul religiei este datorat constientizarii pacatului, a departarii de Dumnezeu, a interventiei oamenilor credinciosi care sunt nevoiti sa aduca jertfe intr-un anume fel.

Dumnezeu ia decizia ca omul sa traiasca doar 120 ani, reducand astfel timpul de viata cu cca 90% si aduce potopul.

În concluzie, concluzie putem spune ca prima perioada este fara religie, iar in cea de-a doua intalnim doua tipuri de organizare sociala :

a) – oamenii exceleaza in cultura si merge din ce in ce mai rau

b) – ei il cauta pe Dumnezeu; dintre toti Dumnezeu îl salveaza pe Noe si familia lui

c) - de la Noe încolo se gândește în termeni universal; nu știm cine era Melhisedec...

- apar popoarele pagane
- Iov, deși era credincios, nu pare să fi fost din poporul evreu
- Dumnezeu fortează apariția unui popor, caruia îi dă și o religie
- fără intervenția lui Dumnezeu nu aparea marele popor

Diferențe și domenii comune cu Scopuri, metode, caracter progresiv, relație. Familia ca mediu de prietenie și relație, de evanghelizare și educație, de călăuzire spirituală.

Repere de antropologie evoluționistă versus antropologie creștină. Cum se definește familie și cum participă ea la viața societății. Familia și educația în familie (în general și în contextul familiei creștine). Vârstele educației și dezvoltării. Echilibrul educării în familie, în biserică, în comunitatea locală, în societate.

Vârstele și pedagogia copilului.

Curs 2. Educația creștină în familie: definire, scopuri, metode, anvergură; funcționalitatea sau disfuncționalitatea familiei; relația cu educația de stat.

Educația și formarea individuală: punerea în valoare a calităților native, crearea de noi abilități și dezvoltarea abilităților native; comunicarea valorilor și standardelor etice.